

ECHIVALENȚA DEZVOLTĂRII VALORILOR ESTETICE ALE DISCIPLINELOR SPORTIVE DE GIMNASTICĂ SUB ASPECTUL ORIENTĂRII PROCESULUI DE ANTRENAMENT SPRE MĂiestRIE TEHNICO-ARTISTICĂ

Grimalschi Teodor,¹

Reaboi Natalia,²

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

²Școala Sportivă a Rezervelor Olimpice, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *The field of scientific investigation in which it operates with concepts, but also with complex interpretative probabilities relates the phenomenology of facts to the rules specific to artistry, gender relations obtained by classifying sports-artistic creations by form and aesthetic values. The paper contains a huge amount of information on the aesthetics of the execution technique and elegance on how to operate equivalently the aesthetic values of Artistic Gymnastics, Rhythmic Gymnastics, Aerobic Gymnastics, Aesthetic Gymnastics, Acrobatic Gymnastics, Trampoline Gymnastics, other genres art character such as dance, figure skating, synchronous artistic swimming, ballet, etc. In the formative-instructive process they are oriented towards technical-artistic mastery, creativity and aesthetics of the technique. The priority given to the aesthetic values of the gymnastics art, which can be acquired and practiced respectively received, evaluated and cultivated creatively - at the level of the informative-formative and competitive training process, in the environment of performance sports, highlights the importance of this research field specialized in building culture and artistic experience, understanding the art of gymnastics, exemplary for the theory and practice of physical culture and Olympic sports in terms of aesthetics of technique and artistic creation.*

Keywords: *equivalence, aesthetic values, gymnastics sports disciplines, informative-formative sports training, technical-artistic mastery, intelligence capacity, sports performances, aesthetics of the execution technique.*

Actualitatea temei. De mare importanță, acest studiu constituie o cale spre cunoașterea valorilor estetice ale disciplinelor sportive de gimnastică legată de perfecționarea măiestriei tehnico-artistice și culturii sportive universale, orientată spre echivalența elementelor tehnice, calității execuției artistice centrate pe fundamente psihopedagogice și psihofuncționale de a redescoperi talentul artistic al mișcării. Dezvoltarea culturii mișcării solicită întotdeauna schimbul de valori [13, p. 83]. Valorile estetice intervin în mod obiectiv, în contextul conceptului de armonie, perfecțiune, proporționalitate, creație artistică, stil estetic, gust estetic, aptitudine și atitudine estetică și altele ce reprezintă modelul de frumos, de cultură și educație estetică, simțul estetic, dar și spirit de creație estetică [2, 5, 6, 9, 10].

Tema investigației scoate în evidență mecanismele și caracteristicile mișcării artistice de structuri compoziționale, mișcări coordonate, eficiente, fine de estetică, îmbinate între ținută și execuția artistică, acompaniament muzical, trăirea afectivă, capacitatea de realizare plastică a mișcărilor ce creează expresivitatea și originalitatea exercițiilor în ramurile gimnasticii: Gimnastica artistică, Gimnastica ritmică, Gimnastica aerobă, Gimnastica estetică, Gimnastica pe trambulină, alte discipline ca baletul, dansul, patinaj artistic, sărituri în apă,

înot sincron artistic etc. cu orientare diferită și caracter de performanță, cu grad de dificultate foarte ridicat din punct de vedere tehnico-artistic și creativ-compozițional.

Scopul lucrării constă în analiza caracteristicilor de echivalență a dezvoltării valorilor estetice a disciplinelor sportive de Gimnastică sub aspectul orientării spre măiestrie tehnico-artistică a procesului de antrenament formativ.

Obiectivele cercetării

1. Stabilirea teoretică a caracteristicilor valorilor estetice ale gimnasticii.
2. Identificarea raportului funcțional dintre contextul valorilor estetice și măiestria tehnico-artistică ale disciplinelor de gimnastică.
3. Validarea teoretică și recomandarea practică a soluțiilor de echivalență a dezvoltării valorilor estetice ale disciplinelor sportive de gimnastică orientate spre măiestria tehnico-artistică a produsului de antrenament formativ.

Metodologia cercetării științifice. Suportul metodologic și teoretico-științific al lucrării îl constituie echivalența concepției științifice moderne privind legitățile valorilor estetice ale disciplinelor sportive de Gimnastică cu caracter de performanță. Investigația îmbină mai multe metode de cercetare teoretice și praxiologice (documentarea științifică, clasificarea, generalizarea, analiza antrenamentelor sportive în aspect tehnico-artistic, metoda analizei matricelor morfologice de soluționare a problemei de construire a compozițiilor tehnico-estetice). Metodele se axează pe studiile unor specialiști elaborate în domeniile educației estetice și antrenamentului sportiv formativ [3, 4, 7, 12].

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării constă în stabilirea unui cadru conceptual specific al valorilor estetice ale disciplinelor de gimnastică bazat pe măiestria tehnico-artistică, dezvoltarea aspectului estetic al tehnicii și creativ-artistic al compozițiilor, analiza profilului și determinarea tipologiei de echivalență a antrenamentului formativ în micro-, mezo- și macrostructura pregătirii gimnaștilor.

Disciplinele Gimnasticii de performanță trebuie să dovedească în permanență arta de a îmbina elementele lor tehnice cu frumusețea execuției, cu simțul și gustul estetic. Acestea pretind o dezvoltare a capacităților de a improviza diverse forme de compoziții, a aptitudinilor estetice la formarea percepțiilor, reprezentărilor și gândirii estetice [5, 9, 10].

În cadrul procesului de antrenament informativ-formativ se ține seama de larga deschidere la o relație echivalentă a ținutei corecte, controlate, promovată în arta estetică a tehnicii, de mare precizie în execuție, cu amplitudine optimă a mișcării [11], cu siguranță și expresivitate în relație de coeziune semnificativă, directă cu formarea-dezvoltarea capacității

de interiorizare a categoriilor estetice (spirit creator, gust estetic, libertate de creație) angajate la nivelul unor norme tehnico-estetice [5, 9, 10].

Învățarea elementelor tehnico-artistice aprofundează concordanța dintre coregrafie, dans, muzică și spiritul artistic, proiectate și realizate prin crearea valorilor de eleganță, originalitate și expresivitate care evidențiază ponderea artei și culturii mișcărilor artistice [6]. Finalitățile învățării în cadrul antrenamentului informativ-formativ se concentrează în abilitățile artistice, atitudinile, talentele, stilul corect și inteligența vizuală, acustică, fizică, simțul kinestezic, de expresivitate muzicală, logico-cognitivă [7, p. 52-57]. Asigurarea legăturilor funcționale dintre categoriile de inteligență și valorile tehnico-estetice formează baza limbajului artistic, ca text artistic soluționate prin dezvoltarea competenței cognitive (cunoașterea), competenței psihomotrice (capacități) și competențe afectiv-atitudinale [5, 8, 9, 10], definite pe termen macrostructural al procesului de pregătire sportivă.

În ansamblul lor, competențele urmăresc strategia raționalizării demersurilor didactice în vederea ameliorării actului învățării creative a elementelor tehnico-artistice de dificultate. Corelarea celor trei competențe permite definirea obiectivelor generale, specifice și operaționale la nivelul unui concept psihopedagogic funcțional de pregătire artistică la disciplinele sportive de Gimnastică.

Compoziția sportiv-artistică în gimnastică este împărțită în trei stiluri principale: *sportivă*, *muzicală* și *artistică* care au demonstrat diferite legături asociate cu mijloacele expresivității. S-a constatat că mai spectaculoasă este execuția artistică a compoziției ce se caracterizează printr-un conținut maximal de mijloace, redate prin imagini artistice, printr-un conținut înalt al plasticității, muzicalității expresive și un număr mic de elemente originale. Stilul mijloacelor de exprimare a imaginii artistice este mai puțin relevant, deoarece acest stil se bazează pe demonstrarea calităților fizice ale sportivului, corectitudinea muzicii alese urmată de un număr mare de elemente originale, stilul muzical are valoare uniformă pentru toate grupurile de mijloace expresive, dar cu un conținut mai evidențiat al plasticității și expresivității.

Imaginea creată de gimnaste în compozițiile sportiv-artistice poate să influențeze emoțiile publicului. Pentru crearea acestei imagini, gimnasta trebuie să demonstreze o compoziție de artă, expresivitate, virtuozitate, muzicalitate, armonie și plasticitate

Cerințele de execuție în cazul exercițiilor individuale constau din artistismul ce se manifestă prin expresivitatea și muzicalitatea sportivilor în timpul evoluării artistice (Figura 1.).

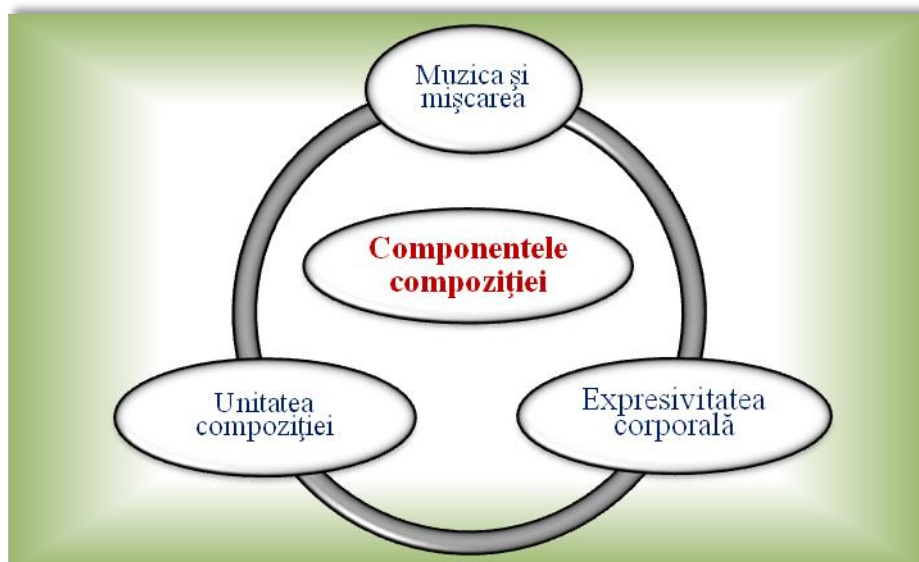

Fig. 1. Componentele compoziției sportive la disciplinele gimnasticii de performanță

Unitatea compozițiilor sportive trebuie să valorifice următoarele aspecte:

- crearea unei imagini artistice, exprimate prin mișcări corporale, prin mișcări gimnice și prin caracterul muzicii;
- caracterul muzicii trebuie să definească ideea tematicii compoziției, prin care gimnasta trebuie să transmită publicului acest mesaj de la începutul până la finalul exercițiului;
- compoziția ar trebui elaborată din elemente tehnice, estetice și de legătură, în care o mișcare să treacă lin în următoarea, incluzând contraste de viteză/intensitate (dynamism), amplitudine și niveluri ale mișcărilor, executate în strânsă relație cu muzica;
- compoziția nu trebuie să conțină o serie de dificultăți corporale sau elemente specifice fără legătură, din contra: trecerea de la o mișcare la alta trebuie să se facă lin și în concentrare logică, fără opriri inutile sau mișcări de pregătire prelungite înaintea elementelor corporale;
- la începutul și la finalul exercițiului, poziția inițială trebuie să fie justificată. Pozițiile de început și de final nu trebuie să fie extreme.

După I.V. Smirnov (1980), designul compoziției artistice constituie textul coregrafic-mișcările de dans, gestul, pozele, mimica. Designul acțiunilor și textul coregrafic compune compoziția artistică, se află în strânsă legătură, este echivalent [13, p. 180].

În unitatea compoziției în gimnastică, obiectivul principal este să se creeze o imagine artistică, exprimată prin mișcările corporale și cele ale obiectelor în corespundere cu caracterul muzicii.

În vederea asigurării unui acompaniament muzical de valoare, trebuie folosite piesele muzicale, care să fie accesibile, cu o linie melodică plăcută și să poată fi ușor împărțite în

fraze, măsuri și timpi. Aceste particularități vor ridica valoarea execuției sportive a unui exercițiu prin prisma educării coregrafice.

Studiul existent al antrenamentului la disciplinele Gimnasticii necesită echivalență în dezvoltarea abilităților sportiv-artistice, cunoaștere și înțelegere, implicare într-o varietate de forme de artă a mișcării, de a perfecționa măiestria tehnică [12, 13]. Rolul Gimnasticii în formarea măiestriei sportive este recunoscută ca valoare în dezvoltarea creativității artistice și inovației artistice în conținutul compozițiilor. Creativitatea artistică acoperă scopurile și obiectivele procesului de pregătire tehnică, precum și unitatea de dezvoltare a esteticii tehnicii în cultura mișcării. Mai mult ca atât, include informații importante legate de evaluarea compozițiilor competiționale și instruire profesorilor-antrenori în domeniul arbitrajului concursurilor sportive, care sunt supuse multor cerințe competitive care au influență asupra structurii tehnice și conținutului sportiv-artistic și, corespunzător, perfecționării măiestriei tehnice.

Orice compoziție artistică a disciplinelor sportive de Gimnastică cu dinamism plastic este concepută în urma unei legi de pregătire sportivă care presupune o concentrare cu schimbările de opinii, documentare, confruntări ca apoi să se „sudeze”, aparent spontan, într-o creație semnificativă pentru crezul estetic-esențial al sportivului, îndrăgostit de FRUMOS, de IDEAL, de BINE, care atinge perfecțiune, desăvârșire, aptitudinea de a idealiza compoziția artistică.

Pentru antrenori și gimnaști, atingerea perfecțiunii artistice înseamnă a transpune un plan coerent „voia de excelent, frumos și adecvat”. Dar afirmarea acestor idealuri de execuție artistică nu se poate realiza decât printr-o luptă continuă pentru a anula, a înlătura unii factori contrarii interni (biofizici și psihoindividuali) și externi (sociali, economici, culturali, pedagogici), corespunzător, afecțiuni inhibitoare (astenice) – nemulțumire, disperare, întristare, dispreț, lipsa de interes și altele.

Înlăturarea factorilor interni și externi inhibitori se manifestă prin următoarele momente:

Momentul I: Conversație introductivă în cadrul etapei de pregătire privind stabilirea posibilităților fizice, psihice și funcționale de realizare reușită a compozițiilor la nivel de estetică a tehnicii de execuție.

Momentul al II-lea: Compoziția model – se va preciza că compoziția model individuală este una din interpretările posibile de a da un înțeles artistic, de a explica și a realiza fiecare element tehnico-artistic în cadrul antrenamentului și de a justifica această execuție în aspect de avansare.

Momentul al III-lea: Execuție pronunțată a conținutului compoziției model – competența interpretativă la etapa precompetițională.

Momentul al IV-lea: Reluarea fragmentară a compoziției - la sugestia sportivului se va alege un fragment a cărui compoziție e reluată pentru concursul stabilit.

Momentul al V-lea: Structura compozițională – se vor specifica părțile componente și se vor sintetiza ideile care redau conținutul fiecărui element și care vor fi concentrate în schema integrală a cerințelor competiționale ale FIG.

Momentul al VI-lea: Analiza matricelor morfologice ale textului compoziției după etapa competițională. Se va impune dezbateră următoarelor probleme:

- abaterea de la afectivități stenice în expresiile artistice și estetica tehnicii de execuție;
- modalitatea de exprimare a sentimentelor și senzațiilor;
- valoarea compozițiilor de tranziție dintr-un stil de execuție în altul;
- comentariu stilistic al conținutului compozițiilor în aspect calitativ al expresivității, originalității și normelor de clasificare;
- rolul compozițiilor în lumea măiestriei sportive al gimnasticii.

Concluzii

1. Examinarea aspectelor legate de echivalența disciplinelor de gimnastică în dezvoltarea valorilor estetice demonstrează că această competență a antrenamentului formativ tehnico-artistic are un rol deosebit de important în obținerea măiestriei sportive. Din acest studiu rezultă că structurarea elementelor într-un set ale măiestrie tehnice alcătuiesc un model tehnico-estetic în execuția corectă a mișcărilor din construcția compozițiilor codului de punctaj FIG.

2. Practica existentă demonstrează că, în funcție de situațiile evocate în pregătirea sportivă, pot fi evidențiate mai multe metode și tehnici valorificabile în mediul valorilor estetice ale antrenamentului pentru receptarea, trăirea și crearea modelului conceptual al formării competenței tehnico-artistice a artei Gimnasticii.

3. Definierea conceptului de echivalență a dezvoltării valorilor estetice ale disciplinelor sportive de Gimnastică orientat spre măiestrie tehnico-artistică presupune caracterul obiectiv al valorilor frumosului existent în arta gimnasticii prin reconstrucția simțului și gustului estetic, care asigură interacțiunea spiritului creației artistice, rezultată din capacitatea/competența de a improviza compoziția în conținutul gândirii prin includerea intuiției și înțelegerea tehnicii, a abilităților de a combina elemente – în mod automat, explicit, a exersa și a realiza prin antrenament specific tehnica execuției la nivel de artă.

1. Bobancu Ș., Cozma R., Lihandroi D., Feișoreanu V. *Tehnica analizei morfologice. În: Tehnici de creativitate. Brașov: Lux Libris, 1998, p. 61-62.*
2. Callo T. *Pedagogia practică a atitudinilor. Chișinău: Litera, 2014, 18 p.*
3. Cristea S. *Educația estetică. În: Dicționar de pedagogie. Chișinău-București: Litera internațional, 2000, 109 p.*
4. Cristea S. *Educația estetică. În: Fundamentele pedagogice. Iași: Polirom, 2010, p. 226-227.*
5. Gogoncea D.N., Grimalschi T. *Arta mișcării în gimnastica artistică de performanță. În: Cultura fizică. Probleme științifice ale învățământului și sportului. Conferința Științifică Internațională a Doctoranzilor. Chișinău: U.S.E.F.S., 2007, p. 196-200.*
6. Grigore V. și col. *Pregătirea artistică în gimnastica de performanță. București: A.N.E.F.S. 2002, 76 p.*
7. Grimalschi T. *Sugestii de operaționalizare a obiectivelor pedagogice în gimnastică – de la capacități la inteligență și creativitate. În: Știința Culturii Fizice. Brașov-Chișinău: Ed. Universității Transilvania Brașov, U.S.E.F.S. Chișinău, 2005, p. 52-55.*
8. Grimalschi T. *Fundamente psihopedagogice ale antrenamentului sportiv în gimnastica artistică. Chișinău: Foxtrot, 2021, p. 16-37.*
9. Liușnea D. *Eficiența pregătirii artistice a gimnastelor în ciclul anual de antrenament. Autoreferatul tezei de doctor în pedagogie. Specialitatea: 13.00.04 – Teoria și metodologia educației fizice, antrenamentului sportiv și culturii fizice de recuperare. Chișinău, 2012, 30 p.*
10. Reaboi N. *Formarea competențelor artistice în gimnastica ritmică la etapa incipientă de pregătire sportivă. Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice. Specialitatea 533.04 - Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație. Chișinău, 2016, 30 p.*
11. Sbegne T. *Kinesiologie. Știința mișcării. București: Editura Medicală, 2005, p. 126.*
12. Аркаев Л.Я. Сучилин Н.Г. *Техническая подготовка. В: Как готовить гимнастов. Теория и техническая подготовка чемпионов высокой квалификации. Москва: Физкультура и спорт, 2004, с. 91.*
13. Драч Г.В. *Культурология. Ростов на Дону: Феникс, 2007, 83 p.*
14. Смирнов И.В. *Художественный текст. в искусстве балетмейстера. Москва: Просвещение, 1986, 180 с.*